

T. ODAK i T. KOŽARIĆ, osnovna škola u Začretju

LIT.: G. Szabo, Spomenici kotara Krapina i Zlatar, VJHAD, 1914. — Lj. Karaman, O umjetnosti Srednjeg vijeka u Hrvatskoj i Slavoniji, HZ, 1950. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — D. Vukičević-Samaržija, Gotičke crkve Hrvatskog zagorja, Zagreb 1993. A. Ht.

ODAK, Tomislav, arhitekt (Proložac kraj Imotskoga, 27. I. 1941). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1964. Pretežno projektira stambene zgrade u novim gradskim naseljima posvećujući posebnu pozornost usklađivanju racionalne organizacije fleksibilnih stambenih prostora s oblikovanjem građevine. Važnije su mu realizacije: stambene zgrade u Prečkom (s V. Cimaš, 1977), Dugavama (1980), Slobostini (1983), Jarunu (1984), Borongaju (1989) te stacionar MUP-a na Krugama (1987) — sve u Zagrebu; osnovna škola u Začretju (s T. Kožarićem, 1974), stambene zgrade u naselju Ozimice u Bihaću (s V. Cimaš i A. Mokos, 1984) i stambeni nizovi u Samoboru (1989–94). — Sudjelovao je kao suautor na natjecajima za središte Zagreba (1970), stambeno naselje Dugave (1975, I. nagrada), urbanističko rješenje Jazina u Zadru (1978), urbanističko-arhitektonsko rješenje naselja Kajzerice u Zagrebu (1980, II. nagrada), potom na arhitektonskome natjecaju za jugosl. paviljon u Sevilli (1989, I. nagrada) te za Svjetski trgovinski centar u Zagrebu (1991, I. nagrada). — Članke objavljuje u stručnim i znanstvenim časopisima.

BIBL.: Stambena arhitektura Dugava, ČIP, 1979, 314; Iskustva projektantske prakse u realizaciji stambene izgradnje, ibid., 1980, 322; »Nebo i zemlja« Gajnica, ibid., 1980, 328–329; 17. zagrebački salon, Arhitektura, 1982, 182–183; Tražiti pouke naše moderne, ČIP, 1983, 362; Individualno stanovanje i prefabrikacija, Arhitektura, 1984, 186–188; Ruska avangarda i arhitektura, ČIP, 1985, 383; Hrvatska arhitektonska alternativa, Arhitektura, 1986, 196–199; 4×Silašin, ibid., 1988, 204–207; Radovan Tajder (katalog), Zagreb 1988; Divo Dražić i Edvin Šmit (katalog), Ljubljana 1991; Stanovanje je arhitektura, Arhitektura, 1991, 208–210.

LIT.: I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176–177. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, ibid., 1986, 196–197. — I. Maroević, Arhitektura i urbanizam u Hrvatskoj 1981–1985, ŽU, 1988, 43–44. — Isti, Svježina invencije, Arhitektura 1989–1991, 208–210. — Isti, Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina, Radovi IPU, 1992, 16. — Isti, Odakov samoborski izlet, ČIP, 1995, 490–491. J. M. M.

OGNOBENUS TRIVISANUS, apostoli, freska u crkvi Sv. Vincenta u Svetome Vinčentu

ODORICO DA PIRANO, stolarski majstor (Piran, XV. st.). Zabilježen je njegov veći posao 1438, kada je u koru katedrale u Udinama podigao tri drvene kapele sa svodovima.

LIT.: G. Caprin, L'Istria nobilissima, Trieste 1905–07.

OGNOBENUS TRIVISANUS, slikar iz Trevisa (Italija). Krajem XIII. st. naslikao je i signirao u crkvi Sv. Vincenta u Svetome Vinčentu ciklus romaničkih fresaka, po teološkom, enciklopedijskom i hagiografskom programu najopsežniji romanički ciklus u Istri. Na freskama majstora Ognobenusa uz dominantne romaničke odlike naziru se i tragovi biz. ikonografskih i stilskih obilježja. — Zbog određenih stilskih podudarnosti iznesena je pretpostavka (G. Ghirardi) da su romaničke freske u crkvi San Vito u Trevisu također djelo Ognobenusa iz Trevisa.

LIT.: B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. — G. Ghirardi, Affreschi istriani del medioevo, Padova 1972. — I. Fisković, Romaničko slikarstvo u Hrvatskoj, Zagreb 1987. R.

OGNJANOVIĆI, obitelj majstora umjetnika u Dubrovniku u XV. st.

Ivan Ognjanović (? — Dubrovnik, između 1478. i 1482). Radio okovane škrinje, štitove i oružje te proizvodio barut za bombe i puške. Bio je, s prekidima, u službi Republike 1442–71. Suradivao je s dubrovačkim slikarima; I. Ugrinović se 1442. obvezao da će doživotno oslikavati samo njegove škrinje, a 1461. zajedno sa slikarom S. Ugrinovićem ugovara izradu izrezbarene i oslikane oltarne slike s deset svetaca. Sa sinom Petrom oslikava i pozlaćuje 1468. zastavu bratovštine Sv. Luke.

Petar Ognjanović (Dubrovnik, ? — prije 1527), sin Ivanov. Radio je okovane i oslikane škrinje, oslikavao zavjese. God. 1456. ima u Dubrovniku zajedničku radionicu sa slikarom S. Ugrinovićem; 1485. i 1488. zajedno rade poliptihe pozlaćenih drvenih okvira s naslikanim svecima. Jedno je vrijeme (1476/77) kod Petra učio slikarstvo mladi N. Božidarević. — Petrov sin Ivan spominje se također kao slikar 1496–97.

Pavao Ognjanović, sin Ivanov, brat Petrov. Spominje se u ispravama kao slikar 1475–92. Zajedno s bratom radio je škrinje ali se više bavio trgovinom, osobito s Apulijom.

LIT.: J. Tadić, Građa. — V. J. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963. R.

OGULIN, grad u Gorskome kotaru. Utvrđeni grad s dvije visoke valjkaste kule bio je opasan zidinama; zajedno s gotičkom kapelom Sv. Križa podignut je prije 1500. nad dubokim Dulinim ponorom rijeke Dobre, vjerojatno za Bernardina Frankopana. Oko grada se razvilo naselje, koje od 1746. postaje Bernardinov pukovnije. God. 1835–40. grade se ulice i trg po planu Ivana Schneckela Trebersburškoga. Na glavnome trgu, među skladnim katnicama iz doba Vojne krajine, nalazi se župna crkva Sv. Križa (1781) s namještajem kasnobarokno-klasicističkoga tipa. U parku je česma klasicističkih oblika (1847, preinačena 1882). Na ikonostasu pravosl. crkve Sv. Georgija nalazi se zapis: »Zucalo 1854, Vienna«. Crkvu je dao podići 1857–68. Lazar Mamula u duhu historicizma. U Lamostu je kip Immaculate na ant. kolumni i kapela Sv. Roka (1840). Na juž. je groblju srednjovj. kapela Sv. Jakova s romaničkim i gotičkim detaljima na zvoniku, a na zap. se groblju nalazi srednjovj. kapela Sv. Petra s trapezoidnim svetištem. Preko Dobre se pruža kameni most iz XIX. st. Od moderne arhitekture ističu se stambeno-poslovne zgrade (M. Čanković i M. Kranjc). — U Ogulinu od 1967. djeluje Zavičajni muzej, smješten u prostorima Staroga grada; ima arheol., etnograf. i zbirku iz novije povijesti. U agresiji na Hrvatsku 1991–92. jako su oštećene mnoge zgrade unutar gradske jezgre.

LIT.: G. Szabo, SG. — M. Magdić, Topografija i povijest Ogulina, Zagreb 1926. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. A. Ht.

OHMANN, Friedrich, austr. arhitekt (Lavov, 21. XII. 1858 — Beč, 6. IV. 1927). Prof. u Beču i Pragu, 1899–1907. glavni je arhitekt bečkoga dvora.

M. OLIVERO, *Pogled na Split s mora*. Muzej grada Splita

Zajedno s Augustom Kirsteinom projektirao zgradu Arheološkoga muzeja u Splitu (1912–14).

LIT.: N. Anzulović, O historijatu gradnje Arheološkog muzeja u Splitu, VjAHD, 1981, 75.

OHMUČEVIĆ-GRGURIĆ, Jelena, slikarica i vezilja (Dubrovnik ili Slano, 1569 — Dubrovnik, 15. VIII. 1610). Slikala minijature i bavila se vezanjem na svili.

OKIĆ, srednjovj. grad uvrh osamljena brda J od Samobora. Nepravilna je tlocrta, s valjkastom kulom kraj ulaza i romaničko-gotičkom kapelom. — Spominje se od 1193. Bio je u posjedu Okićkih knezova, Babonića, Frankopana, M. Korvina i T. Bakača Erdődyja; 1616. spominje se kao napušten. — U blizini je župna crkva Sv. Marije s poligonalnim svetištem, pregrađena krajem XVII. st. Pred glavnim je pročeljem oktogonolni zvonik s predvorjem. U crkvi su barokni oltari, propovjedaonica, krstionica, a pred crkvom figuralno ukrašena ulazna vrata iz 1691.

LIT.: A. Horvat, O Okić-gradu, Otkrića, 1957, 4. — S. Gvozdanović, Okić, Bulletin JAZU, 1960, 2–3. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — D. Miletić, Plemećki grad Okić, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1987, 13. — Pod Okićem, Zagreb 1994. A. Ht.

OKRUGLIĆ, Ivan, minijaturist (XV. st.). Radio u Dubrovniku. Obvezao se 1453. Ivanu Gunduliću i Niži Radoniću da će im ispisati i ukrasiti minijaturama veliki misal za crkvu Sv. Nikole na Prijeku u Dubrovniku (nije očuvan).

LIT.: C. Fisković, Dubrovački sitnoslikari, Prilozi — Dalmacija, 1950, 6.

OLBRICH, Viktor, drvorezbar (Wagstadt, Opava, Češka, 18. IV. 1874 — Zagreb, 12. V. 1947). Drvorezbarsku školu završio je u Würbenthalu 1895. Ubrzo nakon toga doselio se u Zagreb. Bio je jedan od najcjenjenijih drvorezbara svojega vremena u Hrvatskoj. Sâm je izrađivao skice za svoja djela i gipsane uzorke prema kojima je rezbario veće radove. Sudjelovao je na izložbama i stručnim smotrama.

OLF, Adam, arhitekt (Temišvar, 1790 — Rijeka, 3. IV. 1860). Radio projekte za riječkoga mecenu Ljudevita Andriju Adamića. God. 1825–50. ravnatelj je riječkoga Građevnoga tehničkog ureda; uredio prostor ispred današnjega kazališta i trg Žabicu, projektirao današnju Krešimirovu ulicu. Sudjelovao u obnovi crkve Bl. Dj. Marije (1828). Uveo historicizam u riječku arhitekturu (neoromanička Općinska kasarna, 1856).

LIT.: R. Gigante, Stralcio dalla corrispondenza di Lodovico Andrea Adamich col Tenente Maresciallo Laval Nugent, Fiume (revija), 1937, 15–16, str. 152. — R. Matejčić, Povijest gradnje pokrivenih tržnica u Rijeci, u monografiji: Gradska tržnica Rijeka, Rijeka 1981, str. 22. — *Ista*, Kako čitati grad, Rijeka 1988. Ra. Mat.

OLIB, naselje na istoimenu otoku u zadarskome arhipelagu. Osnivaju ga Cetinjani 1476. bježeći pred Turcima. U župnoj crkvi, građenoj 1632, očuvane su mnogobrojne grobne ploče s glagoljskim natpisima i barokni oltari; zvonik je sagrađen 1874. Usred sela nalazi se tzv. kaštel, kula građena u drugoj pol. XVIII. st. za obranu od gusarskih napada. U selu je očuvano više ograđenih dvorova s prostranim zatvorenim dvorištem i vrtom (najstariji *Radov dvor* iz 1603). U uvali *Banjve* nalaze se ruševine crkve i samostana.

LIT.: K. Cukar, Prošlost Oliba, Olib 1970. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. M. Kru.

OLIVERO, M., tal. slikar (XIX. st.). Boravio u Splitu 1892. i izradio šest velikih veduta Splita i okolice. Slikane fotografskom točnošću, važan su prilog za kulturnu povijest Dalmacije.

LIT.: D. Keckemet, Split i okolica na slikama M. Olivera, Bulletin JAZU, 1959, 2.

OLIVIERI, Francesco, graditelj tal. podrijetla (? — Ljubljana, 1656). Nastanjen u Ljubljani poč. XVII. st. U Rijeci je od 1638. prema postojećem

nacrtu gradio crkvu Sv. Vida, u Ljubljani 1650. crkvu i samostan klarisa, a 1654. postavio je zdenac na Starome trgu u Ljubljani.

LIT.: Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok.

OLTAR (žrtvenik), povišeno mjesto na kojemu se prinose žrtve. Poznaju ga sve religije koje u svojim obredima imaju žrtvu, a njegovi oblik i veličina ovise o sadržaju žrtve (klanice, paljenice, ljevanice, prinosnice, kadenice) i o pov. sredini u kojoj o. nastaje.

U prapovijesti žrtvenici su obično bili zidani na vrhuncima brežuljaka ili u svetim gajevima. U rim. doba takvo je zidano povišenje kvadratična oblika od klesana kamena smješteno obično ispred hramova na pristupu u pronaos, na trgovima, pokraj putova ili u svetim gajevima. Pred manjim hramovima nalazili su se monolitni kameni žrtvenici u obliku uspravno postavljena kvadra. Bili su ukrašeni reljefima, girlandama, natpisima, a na prednjoj su strani često imali u reljefu izrađenu volujsku lubanju (bukranion), dok su na gornjim uglovima imali stilizirane bikovske rogove. Takvi su žrtvenici očuvani u svim ant. lokalitetima u nas. Postojali su i manji, prenosni žrtvenici od kamena ili keramike, kvadratična ili kružna oblika, a služili su za prinošenje žrtava u privatnim kućama i na putovanjima. Više je takvih žrtvenika očuvano i u nas, a osobito je zanimljiv keramički žrtvenik (*louterion*) nađen u moru pokraj Hvara.

U kršćanstvu je o. mjesto na kojemu se slavi euharistijska žrtva, a smješten je u apsidi crkve. Tijekom povijesti doživio je niz razvojnih promjena od običnoga stola do monumentalnih arhit. oblika. U prvim stoljećima to je obični drveni kućni stol (*triclinium*), koji je bio pokretan. Na freskama katakombi prikazan je tronogi stolić s kružnom pločom (*tribadion*). Poč. IV. st. papa Silvestar određuje da oltar mora biti od kamena i nepomičan, postavljen iznad mučnikova groba. Prvi takvi oltari sastojali su se od udubljene kamene ili mramorne ploče (*mensa*) pravokutna ili kružna oblika, koja je stajala na jednome ili četiri stupića (tzv. *oltar-stol*), iznad grobova mučenika u sredini prednjega dijela apsida. I na području Hrvatske očuvano je više takvih fragmentarnih menzi, a najpoznatija je

OKIĆ, ostaci grada

